BIAŁOGŁOWA

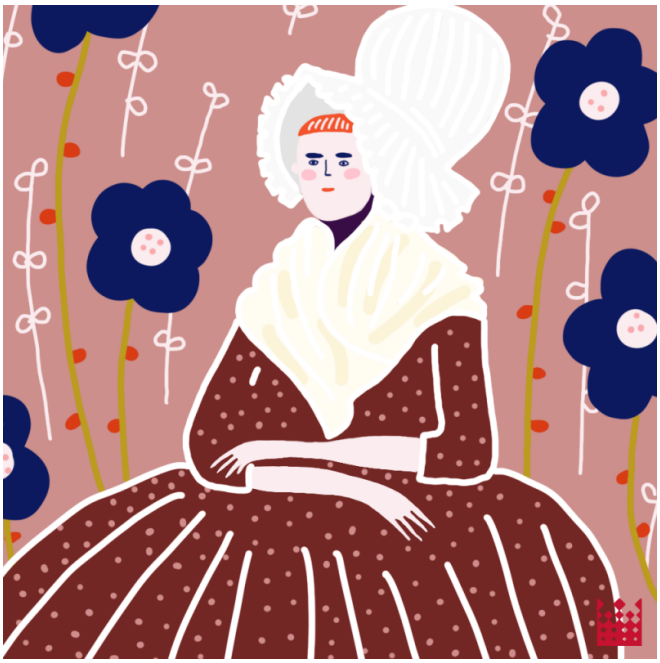

il. Marcelina Jarnuszkiewicz

Pierwsze poświadczenie tekstowe formy BIAŁOGŁOWA pochodzi z 1566 r. Wcześniej, w XV w., określenie BIAŁOGŁOWA występowało w postaci zestawienia BIAŁA GŁOWA. Wiemy również, że szczyt popularności tego określenia przypada właśnie na czas najwcześniejszego notowania, czyli na II połowę XVI w. Potem zaczyna być coraz rzadziej używane, a po XVIII w. w zasadzie całkiem wychodzi z użycia. Nie jest to słowo wyłącznie polskie – w różnych wersjach, także w postaci derywatów, występuje również w niektórych innych językach czy dialektach słowiańskich (np. zabjeloglaviti ‘pojąć za żonę’ w gwarach na terenach dzisiejszej Serbii i Chorwacji). Słowo BIAŁOGŁOWA najprawdopodobniej oznaczało najpierw młodą mężatkę (tak do dziś w niektórych dialektach języka rosyjskiego), a z czasem rozszerzyło znaczenie. Nawiązuje do obrzędu weselnego – oczepin, podczas których wianek panny młodej jest zamieniany na czepiec, szyty z białego płótna, zdobiony i haftowany, będący atrybutem mężatki. Możliwe, że słowo BIAŁOGŁOWA jako zamiennik słów ŻONA i NIEWIASTA rozprzestrzeniło się pod wpływem przesądu, którego ilustracją jest powiedzenie „Nie wywołuj wilka z lasu”: ponoć dawno, dawno temu obecność kobiety na polowaniu przynosiła pecha, podobnie jak samo wspominanie o kobiecie, dlatego też myśliwi używali omownego BIAŁOGŁOWA zamiast jednoznacznie wskazującego NIEWIASTA. Ale możliwe również, że to tylko złośliwa plotka… ;)